
André Krisztina

NAPRAFORGÓ

Gimnázium után a napszámos fizetésekből összekapargatott tartalékból megtanult vezetni.

„Ha a sofőriskolát letetted, még lehetsz valaki, anélkül itt a főnökök láb-törlője vagy csak” – magyarázta az anyja, aki életében nem fogott kormányt, de gyakran szóvá tette, hogy mennyire sajnálja.

Mikor valaki értetlenkedett, hogy ő miért nem vágott bele, mikor már megvolt rá a lehetősége, csak annyit dünnyögött:

„Az én koromban már az is nagy dolog, ha magabiztosan le tudja az ember nyomni a budiajtó kilincsét, amikor szüksége van rá, ilyenekkel én már nem foglalkozom.”

„Jól van, édesanyja, ha maga mondja” – hagyta rá.

A faluban csak „csókolomjónapotandriskának” nevezték, mivel a kényeszeres jólneveltségnek hála, Andris a nap minden szakában, minden embernek, akivel találkozott, egy levegővételt felhasználva dalolta el az összeolvasztott köszönést.

Ahogy távolodott egymástól a két ember, hallani lehetett a hangerő gyengülését, a „pot” részre már egészen elhalt a személyes érintkezés rövid rítusa.

Amint a mezei és erdei úton való, gyomorideggel eltöltött vezetési időt felváltotta a büszkén, országútra merészkedő vezetés, Andris nagy élvezettel töltötte a napjait az úton.

Ha felmelegedett az idő, lehúzott ablak mellett szippantotta be a fel-forrósodó kátrány és benzin jellegzetes egyvelegét, ha beköszöntött a csíki tél, akkor örömet lelte az ügyességének, ahogy manőverezik a jeges és gödrös úton.

Így teltek az évek a zöld Dacia egyre inkább cigiszagú belsejében, és ahogy az üléshezát textúrája egyre közelebb került a hamutálcáéhoz, úgy szaporodtak a hálás ismerősök, stoppolók, régi barátok fenéknyomai az üléseken.

Aztán jött egy lehetőség, Andris újra tanuló jelzéssel vezetett, majd zöld Daciáját lecserélte egy zöld csíkos, negyvenkét személyes buszra.

Ikarus kaszni, trambulinként szolgáló vezetői ülés, repülőgépek műszerfalához hasonlító vezetői rész, ahol gyakran zongorázgatott el, csak hogy

megmutassa az utasoknak, hogy ő itt mindent tökéletesen tud, az ő tudása a gép ereje felett.

Az útvonal nem sokat változott: Csíkszeredából Csíkszentkirályig, onnan vissza, naponta hétszer.

Az ajtón még a busz turkálós jellegéről árulkodott egy felirat: „Távolsági autóbusz. Napi járatok Eger városába. Vonaljegy: 200 forint“.

Ezzel a busszal robogott tizenhét éven keresztül ugyanazon az útvonalon. A feliratban szereplő Egerből egyszer csak Egér lett, a többi részét megpróbálták levakarni, az első ülésnél annyira kivékonyodott a padló, hogy látni lehetett a jobbsó kerék és a megviselt aszfalt együttfutását.

Sok ezer utazás néhány száz utassal, rengeteg kilométer nyolc kilométeren. Csókolomjónapotkívánok, csókolomjónapotkívánok – ismételtette.

SZUROKTURIZMUS

Szütyő életének első időszaka nagyon nehéz volt: apró, csenevész fényóként próbált túlélni egy turistaösvény szomszédságában.

Ha nem lett volna elég edzés a figyelmetlenül ráhuppanó bakancsok eltolása, ott volt nagyapja árnyéka.

Az öreg nem akart rosszat senkinek, de gyakran mondogatta: „fényben nőni lehet, de erősödni nem”.

Sokáig nem értette, ócska, fennhéjázó mondásnak tartotta, amit csakis olyan fák köphetnek maguk elé, akiknek a törzse erős, a túlevele egészséges, és legalább egy barátságos madár vagy mókus jár hozzájuk visszatérő vendégként.

Aztán egy szeles, viharos ősön ijedten nézett fel utolsó megmaradt rokonára: az öreg fényő vészjóslóan rángatózott a szélben. Ami régebb táncnak, finom mozdulatokkal tűzdelt rituálénak tűnt, most beteg emberek utolsó izomrángására emlékeztette.

A rángatózást egy nagy csattanás követte, a villámcsapta fényő nagy robajjal ért földet.

Szütyő gyökerei beleremegtek a zajba, a közeli fa mókusai odaszaladtak az öreg odújához.

A vihar elvonulásával egy kicsit megnyugodott az erdő is, de a fák sutogása nem szűnt meg: mindenki az öreg fenyő várható, de megrázó haláláról beszélgetett, a hírt szétfújta a szél az erdőben.

Napokig nem történt semmi, az öreg fenyőt csapta a dér, égette a nap.

Az erdő állatai közül néhányan odamerészkedtek, együttérzésüket fejezték ki Szütyőnek, majd továbbálltak.

Mikor már a fű körbeölelte az öreg fa maradványait, és a moha elkezdte belepni a déli oldalát, egy csapat turista fedezte fel magának.

A fáradt, lábfájós házaspár kényelmesen megebédelt az alkalmi asztalpad fán, majd továbbment. Később egy medve dörgölte oda a viszkető oldalát egy faágnak.

A medvét egy, vihar elől menedéket kereső róka, majd néhány elfáradt cserebogár követte.

Szütyőt kezdetben sértette, hogy nem tartják tiszteletben nagyapja emlékét, néha rájuk szólt, hogy menjenek el, hagyják békén, aztán ahogy teltek a hetek, egyre inkább úgy látta, hogy ezek a tudatlan látogatók szebben emlékeznek, mint ő, a csenevészből mellette félelmetessé nővé valaha képes lesz.

Éveken keresztül szeretettel figyelte, hogy a bomladozó fa menedéket, pihenést, a tisztásra rácsodálkozás lehetőségét nyújtja az odalátogatóknak, majd egy szép napon csendesén nagyapja mellé dőlt.

CSARNOKZUG

Szemem sarkából figyeltem, ahogy bőrkesztyűbe szorított kezeivel lesepri az ablakpárkányról a havat, majd egy határozott mozdulattal lehúzza a kezéről a hópehely-gubancokat.

Elégedetten pillantott a lepucolt párkányrészre, arcizmait elengedte, azok azonnal rá jellemző félmosolyba formálódtak.

Zsebéből elővett egy gyümölcsös cukorkát, és mintha egy a cigi sodrásáról készült filmet mutatott volna be nekem visszafelé lejátszva, pödörte, tekerte, s a legvégén kétsipetnyi műanyagként feszítette ki a zacskóját.

Amióta leszokott a cigiről, azóta minden helyzetben, amikor érezte a késztetést, hogy rágyújtson, inkább megevett valami jelentéktelen apróságot, de olyan rítusként bemutatva a folyamatot, mintha a világ legfinomabb

süteményének külső mázát ropogtatná, miközben a forró csokikrém végigcsúszik a nyelvcsövén.

Mert ez is együtt járt a felnőtté válásával, amint a sok hazautazásból egyszer tényleges hazamenés lett, és beköltözött a városba, már nem dohányozhatott a lakásban, így a nagy hidegek közeledtével letette a sokadik utolsó csomagot.

Az új lakásban tiszták voltak a falak, nem szürkültek bele a kátránnyal szennyezett létbe, a függöny fénylett a tisztaságtól, és a gyanútlan látogató sem ülhetett rá nagy beszélgetés hevében lepottyantott hamucsomóra.

Olyan igazi felnőtteknek való lakás volt, amibe késő este illik hazaérni, magányosan vagy magány után epekedve lehuppanni a laptop elé, és nagy igazságokat illusztráló képeken kacarászni vagy – az aznapi hangulattól függően – belekeseredni, hogy milyen nyomorult, nem gondolkodó emberektől hangos világban élünk. Aztán illendő elindítani egy filmet, és abba belealudni, reggel nyűgösen felkelni és megfogadni, hogy ma én bizony korábban lefekszem, jövő hónaptól új állást keresek, egyszer úgyszólván elköltözöm innen.

Nagyon kevés helyen volt otthon, és talán egyik sem földrajzi koordinátákhoz köthető, de ez a felnőtt-lakás minden nap tudatta vele, hogy ők nem egymásnak vannak teremtve. Ennyire otthontalannak lenni a tömördek személyes tárgy között és ennyire be nem lakni egy apró lakást, szinte hihetetlen teljesítmény volt.

De ő nem használta rendeltetésszerűen a lakást, gyakran otthonról dolgozott, szerette, amit csinált, még ha időnként úgy is érezte, hogy éveinek elpocsékolása abban hinni, hogy valami haszna van a munkájának.

Mégiscsak élni kellett, és utazni belőle, hogy legyen valami látszata az életnek.

Én hittem benne, hogy sokkal többre képes, mint amit megkövetel a munkaköre, de hagytam, hogy leszaladja a köreit, bármeddig is tartson, majd csak észreveszi, hogy ha sokszor tuszkol vissza magába egy érzést, akkor egy kicsit bágyadtan, dohos szagúan, de egyszer kibuggyan, és helyet keres magának.

Valahogy egy kicsit erről szólt a kapcsolatunk is: úgy hittünk egymás és a világ alapvető jóságában, hogy közben félelemérzet nélkül megengedtük a másoknak a bizonytalanságot.

Majdnem félórája ácsorogtunk az állomáson, mindig korán kijöttünk, az utolsó egy óra úgyszólván elviselhetetlenül várakozós, a maradásban ülni nem tudók, de még indulni nem képes tehetetlensége legtöbbször apró vitákhoz vezetett.

Aztán a szokásos ne haragudj, csak szeretném, ha maradnál, te se haragudj, én is szeretnék maradni, és a tehetetlenek frusztráltságával mosolygunk, hátha beáll az arcizom magától az erőltetett pózba egy idő után.

– Mindened megvan? – fordultam feléje.

– Meg – nézett rám azzal a ritka, önfeledt mosolyával, amikor az arcának gödröcskéi elmélyülnek, a szemei csíkszerűek lesznek, és én tudom, hogy valamiért nagyon boldog.

A vonat érkezését kezdték hadarni két nyelven, az állomás visszhangzásából kiszűrtem, hogy az övé érkezik, egy percig áll, főbb állomások nevei, képzeletbeli ujjszámolgatás után megállapítottam magamban, hogy pontosan kilenc óra múlva lesz újra a belakhatatlan lakban. Feleszmélek, ránézek, arcán még mindig az a felszabadult mosoly, talán inkább már vigyor, azt az érzést kelti bennem, hogy ő nem számolgat, megint éppen nagyot gondol, és szórakoztatja magát.

A képernyőn a vonat száma villogni kezd, a jármű beáll mellénk, én jobb lábamat induló pozícióba helyezem, mint a futók, akik az indulásra várnak. A mosoly egyre szélesebb, szinte vicsorítás, értetlenül bámulok, de félek kérdezni, nehogy elszakadjon ez a pillanat, és véget érjen az, amit kezdek elhinni.

Az állomásfőnök még egyszer körbenéz, majd felemeli a zöld tábláját, megadja a jelzést.

Figyelem a tekintetét, olyan tiszta, mint a gyereké, aki biztos benne, hogy a világ legtermészetesebb dolgát teszi éppen.

A szeme görbületében látom, ahogy eltűnik a vonat a fák között.